

Ewelina Zambrzycka-Kościelnicka

Dziennikarka i redaktorka, zajmuje się tematyką popularnonaukową. Związana m.in. z magazynami „National Geographic Polska” i „Focus”. Rzeczniczka Centrum Badań Kosmicznych PAN.
ezambrzycka@cbk.waw.pl

openSPACE dla wszystkich

Centrum Badań Kosmicznych udostępnia większość swoich danych zebranych w ciągu niemal 50 lat działalności instytutu. – Wolny i bezpłatny dostęp do wiedzy jest podstawą wszelkiego rozwoju, kołem zamachowym zmian. Właśnie dlatego zdecydowaliśmy się otworzyć dostęp do wyników badań prowadzonych przez naszych naukowców, do danych inżynierskich wielu przyrządów naukowych, które zaprojektowaliśmy i wykonaliśmy w CBK PAN na międzynarodowe misje kosmiczne. Na platformie openSPACE umieściliśmy niemal wszystko to, czym zajmowaliśmy się przez 47 lat istnienia centrum, i mamy nadzieję, że w zdigitalizowanej formie będzie służyło kolejnym pokoleniom naukowców i inżynierów – mówi dr hab. inż. Piotr Orleański, dyrektor CBK PAN.

Projekt openSPACE został rozpoczęty w maju 2020 roku w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014–2020. Prace trwały ponad trzy lata, co było związane z koniecznością zdigitalizowania ogromnej części zbiorów. Wśród nich znalazło się niemal cztery tysiące stron danych grawimetrycznych i klinometrycznych zbieranych przez należące do CBK PAN urządzenia umieszczone w podziemiach zamku Książ. Poza tym dane z obserwacji satelitarnych Ziemi, doktoraty i habilitacje pracowników CBK PAN, patenty, a także schematy budowy polskiej kosmicznej aparatury naukowej, w tym te wykonane na potrzeby pierwszych polskich satelitów naukowych BRITE – Lem i Heweliusz.

Platforma openSPACE udostępnia też obserwacje laserowe sztucznych satelitów prowadzone w Obserwa-

torium Astrogeodynamicznym CBK PAN w Borówcu pod Poznaniem.

– Prowadzone przez nas obserwacje laserowe polegają na pomiarze czasu przelotu wiązki laserowej, którą wysyłamy w stronę śledzonego obiektu. Obecnie śledzimy stale ponad 100 obiektów znajdujących się od niskiej orbity ziemskiej (LEO) po średnią orbitę ziemską (MEO) – wyjaśnia dr Paweł Lejba, kierownik Obserwatorium Astrogeodynamicznego CBK PAN.

W repozytorium znalazły się również pomiary z należącej do Centrum Badań Kosmicznych PAN unikatowej aparatury Laboratorium Czasu i Częstotliwości.

– Dysponujemy czterema zegarami atomowymi, w tym dwoma wzorcami cezowymi i dwoma maserami wodorowymi. Posiadamy również najdokładniejszy zegar w Polsce i jeden z najdokładniejszych na świecie, czyli tzw. fontannę cezową – wyjaśnia dr Jerzy Nawrocki, kierownik Laboratorium Czasu i Częstotliwości CBK PAN.

Wszystkie te dane zostały umieszczone na platformie openSPACE pod adresem: data.cbkpan.pl. Są otwarte dla każdego niezależnie, czy zamierza je wykorzystać do pracy naukowej, czy też do realizowania własnych celów komercyjnych. Pobranie danych nie wymaga założenia konta użytkownika. Każdy zbiór danych zamieszczony na platformie ma przypisaną licencję, zgodnie z którymi należy je wykorzystywać.

Projekt „openSPACE. Repozytorium otwartych danych wysokiej wartości z obserwacji Ziemi i kosmosu” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014–2020. ■

950 tys. stron danych z 47 lat nieprzerwanej działalności Centrum Badań Kosmicznych PAN trafiło do openSPACE repozytorium otwartych danych wysokiej wartości z obserwacji Ziemi i kosmosu. Dane można pobierać nieodpłatnie, niezależnie od celu ich wykorzystania

